

Mødet den 8. Novbr. 1923.

Fraværende: P. Petersen, S. Petersen og Vald. Pedersen

1. (J. Nr. 3⁷—1923). **Ministeriets Approbation paa Overskridelser i Havnens Regnskab for 1922—23.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 144—1923). Bekendtgørelse om Afholdelse af **Ekspropriationsforretning i Anledning af Banegaardsanlægget.**

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse valgtes til at repræsentere Byraadet

3. (J. Nr. 484—1923). Bekendtgørelse om **Købstadforeningens Repræsentantmøde i Januar Maaned.**

Formanden meddelte, at Sager, som ønskedes behandlet paa Mødet, skulde indsendes til Foreningen inden 15. December, og hvis Medlemmer havde Forslag at stille, maatte de fremsættes saa tidligt, at de kunde behandles i Byraadet først.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 3¹⁶—1923). **Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for Bygninger og Inventar.** — 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

5. (J. Nr. 268—1923). Skrivelser fra Indenrigsministeriet angaaende Forslag fra Foreningen af danske Ligningskommissioner og Foreningen af Skattein-

spektører i Danmark vedrørende **Ændring i de nugældende Regler for kommunal Beskatning.**

Budgetudvalget foreslaar, at Byraadet slutter sig til Ligningskommissionens Erklæring af 4. f. M.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 491—1923). **Indberetning om Arbejdsplan m. v. for den kommunale Fortsættelsesskole i indeværende Vinter.**

Formanden gjorde opmærksom paa, at der var god Tilslutning til Skolen, men det var udelukkende Kvinder, hvilket var ret naturligt, da Mændene søgte til Teknisk Skole og Handelsskolerne.

Planen godkendtes.

7. (J. Nr. 500—1923). Forslag fra Skolekommissionen til **Ændring af § 4 i Skoleplanen for Aarhus Borgerskoler.**

Formanden meddelte, at flere Medlemmer havde anmodet om at faa Sagen sendt tilbage til Skoleudvalget for at forsøge at give § 4 en lidt anden Affattelse, og Udvalget havde ikke noget herimod.

Sagen gik tilbage til Udvalget.

8. (J. Nr. 403—1923). **Andragende fra Forældreforeningen for Marselisborg Skole om Nedsættelse af Brændselsafgiften.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Skoleudvalget kan anbefale, at Brændselsafgiften for indeværende Sæson nedsættes til 16 Kr., der opkræves med 10 Kr. i November Maaned og 6 Kr. i Februar Maaned. Nedsættelsen vil ialt andrage 1216 Kr., nemlig 4 Kr. pr. 304 betalende Elever.«

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 182—1923). **Andragende fra Stefanshjem-**

met om Afdragsfrihed for Kommunens 2. Prioritet i »Louisenhøj«.

Budgetudvalget kan efter den stedfundne Forhandling i Byraadet anbefale, at Andragendet imødekommes for et Tidsrum af 5 Aar, imod at Renten forhøjes fra 4 % til 5 %.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 486—1923). Indstilling fra Havneudvalget om **Ændring af Grænsen for Havnens Terræn ved Havnevej.**

Tiltraadt af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

Formanden oplyste, at der samtidig var forhandlet med Slagtehusudvalget om en Ændring af Slagtehusets Areal, men denne Sag var først blevet færdig i Dag, og da den hørte sammen med det foreliggende Forslag, vilde Sagen blive udsat, for at det hele kunde behandles samlet.

Udgik af Dagsordenen.

11. (J. Nr. 498—1923). **Besværing fra Fællesrepræsentationen for Foreningen af komm. Funktionærer og Arbejdere i Aarhus over den Fremgangsmaade, som Havnen i visse Tilfælde anvender overfor sine Funktionærer og Arbejdere.**

Fra Havneudvalget forelaa følgende Erklæring:

»Angaaende vedlagte Skrivelse af 15 .f. M. fra Fællesrepræsentationen for Foreningen af kommunale Funktionærer og Arbejdere i Aarhus, om hvilken det ærede Udvalg under 24. f. M. har udbedt sig Erklæring, skal Havneudvalget herved meddele følgende:

- 1) Hvad Fradrag af Sygekassepenge angaar vil Havneudvalgets Standpunkt fremgaa af dets Skrivelse til Lønudvalget af 10. April, af hvilken en Genpart vedlægges.

- 2) Lægeattest kræves, naar en Mand har været syg ca. 1½ Maaned, og iøvrigt naar man finder, at der er Grund til det, for at Retten til at faa fuld Løn udbetalt ikke skal misbruges, og det mener man at have Ret til i Følge af Overenskomsten af 1. Oktober 1919.
- 3) Hvad endelig Sagen om de 5 Arbejdere, som man i 1921 ikke kunde beskæftige, angaar, skal man henvise til Havneudvalgets Skrivelse af 28. December 1921 samt 21. og 27. Marts 1922, af hvilke Genparter vedlægges, og hvortil der ikke for Tiden vides noget at tilføje.»

Fra Lønudvalget forelaa derefter følgende Indstilling:

»Sagen fremsendes til Byraadets Afgørelse med følgende Bemærkninger:

- ad 1) Lønudvalgets Flertal mener, jfr. Stk. 7 i Vedtægtens § 35, at Havneudvalget er uberettiget til at fradrage Tjenestemænd, som lønnes i Henhold til Lønregulativet, Sygekassedagpenge.
- ad 2) Udvalget indstiller, at der optages en Forhandling med Lægeforeningen angaaende Udstedelse af Attester.
- ad 3) Da der ikke kan opnaas Enighed med Organisationens angaaende denne Sag, indstiller Udvalget til Byraadet, at man henviser Organisationen til at indanke Sagen for Ministeriet.«

F o r m a n d e n forelagde Sagen. Havneudvalget havde ikke ønsket nogen Konflikt med Organisationens, men der var visse Forhold, som burde klares, og det kunde kun ske ved at indtage denne Stilling. Byraadet² havde vedtaget, at de maa nedslønnede Funktionærer skulde være i Sygekasse,

og af denne fik de i Sygdomstilfælde 2 Kr. i Dagpenge. Udvalget fandt det derfor urimeligt, at de tillige skulde have fuld Løn, da det var at sætte Præmie paa at være syg, og hvis de havde Ret dertil, maatte en saadan Bestemmelse ændres, naar Lønudvalget nu skulde optage en Forhandling om Lønregulativet. Hvad Punkt 2 angik, fandt Havneudvalget det ganske naturligt, at der blev afkrævet en Lægeattest i Sygdomstilfælde, og hvis Sygdommen varede i længere Tid, maatte man igen forlange en Erklæring fra Lægen om, at vedkommende stadig var uarbejdsdygtig. Det var nødvendigt, at de øvrige Udvalg indførte samme Princip, hvis ikke Sygdommen paa anden Maade kunde kontrolleres. Hvorvidt de selv skulde betale Attesterne, spillede ikke nogen stor Rolle for Kommunens Vedkommende, og det kunde der forhandles om. Det 3. Punkt i Klagen drejede sig om 5 timelønnede Arbejdere, som havde ment, at de skulde have deres fulde Løn, uanset om Kommunen kunde beskæftige dem eller ikke. Men det vilde blive en meget farlig Situation, hvis Kommunen skulde forpligte sig til at skaffe sine timelønnede Folk stadigt Arbejde. Man saa ganske vist, at Staten i flere Tilfælde betalte Ventepenge til sine Embedsmænd, men hvis det samme Forhold skulde praktisere i Kommunerne, maatte baade Organisationerne og Byens Borgere vide, at saa maatte Kommunerne være meget forsigtige med overhovedet at lade noget Arbejde udføre ved egen Foranstaltning; saa blev man ganske simpelt tvungen til at lade Arbejdet udføre ved Entreprenører. Det var der maaske ikke nogen Ulykke i, men det var dog rigtigst, at Kommunen selv udførte saa meget Arbejde som muligt, og hvad Arbejderne angik, var de langt mere frit stillet paa den Maade,

end hvis de skulde arbejde under en **Entreprenør**. Tillige vilde det blive ganske nødvendigt for Kommunerne at indskrænke Antallet af deres faste Folk saa meget som muligt, og det vilde næppe blive nogen Fordel for Arbejderne. Disse Forhold burde Organisationerne tænke over, naar de nu skulde forhandle med Lønudvalget, og samtidigt skulde de vide, at Lønudvalget repræsenterede Byraadet ved disse Forhandlinger, og at hele Byraadet stod bagved Udvalget. Det sidste Lønregulativ blev faktisk Byraadet paatvunget, skønt man godt saa den Fare, der laa i flere af Bestemmelserne, og det havde medført, at man var blevet nødt til at standse med at optage flere Folk under Pensionsreglementet, hvilket hele Byraadet havde været enigt om. I Overenskomsten var fastsat, at naar en Mand havde arbejdet mindst 225 Dage aarlig, havde han Ret til Pension. Denne Bestemmelse var indført paa et Tidspunkt, hvor Organisationen var alt for svag til at opnaa noget, og det var sket for at gavne Arbejderne. Havneudvalget havde aldrig afskediget Folk, før de havde arbejdet de 225 Dage, og gennemgaaende havde de haft ca. 300 Arbejdsdage om Aaret. Alligevel krævede de nu Ventepenge for de resterende Dage; men naar man regnede med, at der var ca. 60 Helligdage om Aaret, blev der ikke mange Arbejdsdage, hvor de ikke havde været beskæftiget. Det havde derfor ikke meget at betyde økonomisk, men maatte være et Principspørgsmaal, som man ønskede afgjort, og af den Grand var det rigtigst at indanke Sagen for Ministeriet. Taleren vilde derfor anbefale at slutte sig til Lønudvalgets Indstilling.

Lønudvalgets Indstilling vedtoges.

12. (J. Nr. 473--1923). **Andragende fra »Ejendoms-A/S. af 10. Oktober« om Tilladelse til at be-**

nytte Gavlene for Ejendommene Graven Nr. 17 og 21 som fælles Gavle.

Formanden oplyste, at Andragendet var fra Selskabet, som havde Bilcentral i Rosensgade. Ejendommene, som der var Tale om, var det gamle Alderdomsasyll og en Legatbolig. De paa-gældende Udvalg anbefalede Andragendet mod en passende Betaling. Taleren vilde henstille at henvise Sagen til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, som havde ført Forhandlingerne med Selskabet, for at faa fastsat en Betaling for Gavlene.

Henvistes til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

13. (J. Nr. 438—1923). Sagen angaaende Spørgsmaalet om **Ændring af Tilsynet med Plejebørn.**

Fra Fattigudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Udvalget indstiller til det ærede Byraad, at Tilsynet med Plejebørn i Henhold til Lov af 23. Marts 1923, § 4, henlægges under Sundhedskommissionen og udøves af Aarhus Pleje- og Børnehjemsforening, da en saadan Ordning, der ogsaa hidtil har været gældende efter Loven af 1895, maa siges at have virket tilfredsstillende.«

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 106—1923). Indstilling fra Lønudvalget angaaende **Dyrtidstillæg til Understøttede og Pensionister, pensionerede før 1. Oktober 1919.**

Udvalget indstiller, at Dyrtidstillæget fastsættes saaledes:

»Pensionister: For de Pensionister, som bor indenfor Bygrænsen, foreslaas et aarligt Dyrtidstillæg af 15 % af den aarlige Pension, for saa vidt denne er 2000 Kr. eller derover, 20 %, for saa vidt den er mellem 1400—2000 Kr.,

25 %, for saa vidt den er mellem 1000—1400 Kr., 32 %, for saa vidt den er mellem 700—1000 Kr. og 40 % for saa vidt den er under 700 Kr., dog saaledes, at Dyrtidstillæget udgør mindst 100 Kr. aarlig for de Pensionister, hvis Pensionering overtoges af Kommunen fra Politiets Understøttelsesforening den 1. Oktober 1905, og ellers mindst 200 Kr. aarlig. — Dyrtidstillæget maa ikke i noget Tilfælde overstige det for Tjenestemændene gældende Dyrtidstillæg, for Tiden 480 Kr. aarlig for gifte og 160 Kr. aarlig for ugifte.

Dyrtidstillæget udbetales med $\frac{1}{12}$ ved Udgangen af hver Maaned.

U n d e r s t ø t t e d e: Funktionærer eller Arbejdere, som bor indenfor Bygrænsen, og som er afskediget uden Pension, eller Enker eller Børn efter saadanne, som er opført i Budgettet med en aarlig Understøttelse, foreslaas udbetalt et Dyrtidstillæg af 65 % af den aarlige Understøttelse, dog saaledes, at Dyrtidstillæget udgør mindst 100 Kr. aarlig og ikke i noget Tilfælde maa overstige 200 Kr. aarlig. — Dyrtidstillæget udbetales med $\frac{1}{12}$ ved Udgangen af hver Maaned.

A l m i n d e l i g e B e s t e m m e l s e r: Personer, som oppebærer baade Pension og Understøttelse, kan kun udbetales Dyrtidstillæg (Procent-Tillæg) af den ene Del, og beregnes Dyrtidstillæget da af den Del, der giver det største Beløb. — Naar en af Kommunen pensioneret Funktionær eller Arbejder erholder Dyrtidstillæg fra Staten, bortfalder Dyrtidstillæget fra Kommunen, naar det Dyrtidstillæg plus Konjunkturtillæg, han erholder fra Staten, er lig med eller større end Dyrtidstillæget fra Kommunen, og

nedsættes forholdsvis, naar Dyrtidstillæget plus Konjunkturtillæget fra Staten er mindre end Kommunens Dyrtidstillæg.»

H. P. Christensen forelagde Indstillingen. Der var tidligere rejst Spørgsmaal om, hvorvidt en Del af de Understøttede kunde komme ind under Aldersrenteloven, idet det vilde være en Fordel for Kommunen, hvis en Del af deres Understøttelse udbetaltes ad den Vej. Aldersrenteudvalget havde nu undersøgt Forholdet, men hele Besparelsen vilde kun blive ca. 2000 Kr., og da Dyrtidstillæget forhaabentlig med Tiden vilde falde væk, fandt Udvalget ikke, at der var Grund til at gøre nogen Forandring. Forslaget gik derfor ud paa at opretholde den nuværende Ordning, og Tillæget var forhøjet efter samme Regler som for Kommunens øvrige Pensionister.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 1te—1923). **Andragende om Tilladelse til Udstykning af Matr. Nr. 85 d og 85 ax af Markj. i Hasle Herred.**

Anbefaledes.

16. **Meddelelse fra Formanden om Kommunens økonomiske Forhold.**

Formanden vilde inden Mødets Slutning give nogle Oplysninger om Kommunens økonomiske Forhold. Der havde af og til i Bladene staaet Artikler om forskellige Kommuner, og hvorledes de fik Skatterne ind, og undertiden havde Aarhus ogsaa været nævnt. Der var jo ikke noget at sige til, at Borgerne ønskede at kende Stillingen i deres By, men i Krigsaarene havde det været umuligt at oplyse noget herom, for der var Tider, hvor Kommunen havde været oppe paa en Kredit af indtil 12 Mill. Kr., og hvis man havde meddelt dette offentligt, kunde det have ødelagt

baade Kommuner og de Pengeinstitutter, som den havde Mellemværende med. Der kom en Periode, hvor Folk kom i Tanker om, at de ikke vilde betale Skat, og det gik gennem alle Samfundslag, saa der paa et givet Tidspunkt var 10000 Borgere, der ikke mente, de burde betale Skat. Det affødte forskellige Vanskeligheder, for Skatten var jo Kommunens eneste Indtægt, og paa Grundlag af den var Budgetterne lagt. Det havde derfor været nødvendigt at gribe til skarpe Midler for at faa det inddrevet, og Taleren var blevet kaldt en Røver, der inddrev Pengene med haard Haand. Men der var ikke gjort andet, end hvad Byraadet var fuldstændig enigt om; der stod saa mange Millioner Kr. i Restancer, at det ikke vedblivende kunde gaa, og de trufne Forholdsregler havde ogsaa medført, at det meste var gaaet ind. Forholdet var nu saaledes, at medens Kommunen tidligere skyldte mange Millioner Kr. til sin Bankforbindelse for resterende Skatter, saa var man nu kommet saa vidt, at Kommunen den 1. November havde Penge til gode paa den løbende Konto i Banken, og det var første Gang i Løbet af 23 Aar. Byraadet havde længe været klar over, at det gik i den rigtige Retning, og nu, da Maalet var naaet, havde man Lov til at sige det; det vilde sikkert være en Lettelse for Borgerskabet at faa at vide, at Kommunen var paa den rigtige Side med Hensyn til Finanserne. Samtidig kunde Taleren meddele det glædelige Forhold, at der af Skatten for Finansaaret 1923—24, som var forfalden den 1. November, var indgaaet 85½ %, hvilket var det højeste, man igennem mange Aar havde naaet. Normalt regnede man med ca. 7 % Afgang, saa det blev derefter kun ca. 7½ %, der manglede, og det meste deraf var nok indgaaet siden 1. No-

vember. Der fandtes endnu et Smertensbarn paa godt 1 Mill. Kr. Restancer fra den Tid, Folk glemte at betale Skat, men de gik nu flinkt ind. Det var derfor en Fornøjelse under disse Forhold at være med til at administrere Kommunen, efter at Borgerne var blevet klar over, at det var umuligt at styre Byens Sager, hvis Skatterne ikke blev betalt. Taleren vidste, at det havde været svært for mange at betale, ikke mindst for Arbejderne; men Forholdet var det, at hver Gang de erlagde et Skattebeløb, saa bidrog de til at skaffe Arbejde til deres Kammerater; Byraadet var villigt til at sætte Arbejder i Gang for alle de Penge, der kom ind af de resterende Skatter, saa ved at betale gjorde de en god Gerning for deres By og for de Arbejdere, som lever i Byen. Angaaende Kommunens Status vilde Taleren blot henvise til den Statistik, der var opført i Budgetforslaget, og som viste Forholdet fra 1890—1922; men Byens Status var saaledes, at man aldrig havde haft Vanskeligheder med Ministeriet, men havde kunnet gennemføre alt, hvad Byraadet var enigt om. Byraadet havde købt Ejendomme baade i Byen og paa Landet, og i det hele udviklet det kommunale Liv, og Ministeriet havde aldrig modsat sig en eneste af Byraadets Vedtagelser.

Bern t J e n s e n udtalte, at det jo kun kunde glæde, at Kommunens Status var forbedret. Men naar Borgmesteren nævnte, at der paa et givet Tidspunkt var ca. 10000 Borgere, som ikke vilde betale Skat, var det næppe helt rigtigt, for der var sikkert mange af dem, der gerne vilde betale Skat, men som ikke kunde, og som havde afviklet Forholdet, efter at de var blevet noget bedre stillet.

H. P. C h r i s t e n s e n erkendte ogsaa, at Kommunens Økonomi var i en saadan Forfatning,

at man kunde være det bekendt. Men Taleren vilde samtidig understrege, at naar man var naaet dertil, skyldtes det for en stor Del, at der var gaaet meget haardt frem mod dem, der var daarligst stillet, og en Del af Byraadet havde ønsket en noget lempeligere Fremgangsmaade.

M. C. F a l k sluttede sig hertil.

F o r m a n d e n svarede herpaa, at et Flertal i Byraadet jo altid kunde bestemme, hvordan man skulde gaa frem, men Byraadet havde billiget den Fremgangsmaade, der var anvendt. Det var rigtigt, at der var fremkommet nogle Klager over haard Behandling, men det havde ikke været muligt at skaffe noget som helst Bevis derfor.

M. C. F a l k indrømmede, at Byraadet havde været enigt om, at Skatterne skulde ind, men der havde ikke været Enighed om Maaden, hvorpaa de skulde inddrives. De var i det sidste Aar blevet inddrevet saaledes, at mange Familier i Byen havde manglet det nødvendigeste, idet man gennem Pantefogder tog saa meget af deres Arbejdsfortjeneste, at der ikke blev til det daglige Brød. Det var for haard en Fremgangsmaade overfor disse Mennesker; man kunde godt have trukket det lidt længere ud og ikke gjort dem en saa stor økonomisk Fortræd.

K j e l d S ø r e n s e n saa ikke saa lyst paa Kommunens Forhold som Borgmesteren. Det var rigtigt, at Stillingen var bedre end tidligere og maaske ogsaa bedre end i de fleste andre Kommuner; men mange af disse sad vist ogsaa ganske elendigt i det. Det havde knebet med at faa Skatterne ind, Tiderne havde været vanskelige med stor Arbejdsløshed o. l.; men en stor Vanskelighed laa ogsaa i den høje Skatteprocent, og efter at Kommunens Status nu var forbedret, maatte det

resultere i en klækkelig Nedgang i Skatteprocenten; den burde næppe være over 10. Det blev vist ogsaa vanskeligt at fortsætte med en saa haard Skattepolitik i de kommende Aar, selv om det maaske havde været nødvendigt hidtil; for det var jo givet, at hvis en Del ikke betalte deres Skat, maatte de øvrige betale for dem. Kommunen havde nok i Øjeblikket 100000 Kr. tilgode hos Banken paa den løbende Konto, men samtidig skyldte man paa andre Konti $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., saa man var faktisk alligevel i Gæld til Banken. Det var derfor nødvendigt stadig at udvise en vis Forsigtighed for ikke at komme til den forkerte Side.

F o r m a n d e n havde den 8. Juni i Fjor meddelt Byraadet, at man havde ca. 6 Mill. Kr. udestaaende Skatter, og alle Medlemmerne var da med til at vedtage en Protokoltilførsel om, at der maatte tages strengere fat for at faa Skatterne ind. Hvad Skatteprocenten angik, var det jo rigtigt, at den var 14,3, men hvis man beregnede Skatten i Forhold til vedkommendes Indtægt, blev Procenten meget forskellig, nemlig lige fra 2 % til langt over 14. (Taleren oplyste dette ved en Række Eksempler). Alene for Byraadsmedlemmernes Vedkommende varierede Skatteprocenten fra 11,50 til over 28.
